

Toekomst PGO-financiering

Inleiding

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft aangegeven de positie van PGO-organisaties te willen versterken als kritische instantie naast zorgaanbieders, zorgkantoren, zorgverzekeraars, overheden en andere organisaties met een maatschappelijke functie. Andersson Elffers Felix (AEF) heeft onderzocht wat de meest kansrijke weg is om tot versterking van PGO-organisaties te komen. Zij hebben een advies uitgebracht aan het Ministerie van VWS dat 6 februari a.s. gepresenteerd is aan een aantal PGO-organisaties waaronder het Platform. Hieronder staat in grote lijnen weergegeven wat het advies van AEF inhoudt.

Op 22 februari zijn alle PGO-organisaties uitgenodigd voor een bijeenkomst waarbij het voorgenomen VWS- beleid wordt toegelicht. Hierbij zal duidelijk worden welke aspecten VWS uit het AEF-advies zal overnemen.

AEF-advies

Eisen

De derde partij-rol stelt volgens AEF de volgende eisen aan de ontwikkeling van PGO-organisaties:

1. *Bereik*: het bereik en de invloed van PGO-organisaties moet worden vergroot;
2. *Deskundigheid*. Om tegenspel te bieden en samen te werken met zorgaanbieders en verzekeraars is meer deskundigheid nodig, bv. over de ziekte, zorgvraag, richtlijnen, maatschappelijke ondersteuning, verzekeringsstelsel en overheid;
3. *Levensbreed*. een levensbreed perspectief is nodig: werk, onderwijs, vervoer zijn complementair aan adequate zorg om met een ziekte volwaardig in de samenleving te participeren;
4. *Samenwerking*. Er is meer samenwerking nodig om groter en sterker te worden; schaalvergroting, versterking van lichte samenwerkingsverbanden en/of incidentele samenwerkingsprojecten, maar ook een krachtige koepelorganisatie kunnen hieraan bijdragen. Hetzelfde geldt voor het aangaan van nieuwe coalities binnen en buiten het zorgveld;
5. *Financiën*. Groter en sterker worden kan alleen met een bredere financiële basis: vergroting ledeninkomsten en inkomsten uit service en belangenbehartiging; het doorbreken van eenzijdige financiële afhankelijkheid van overheid, fondsen, zorgaanbieders of verzekeraars is belangrijk.

Randvoorwaarden

PGO-organisaties zullen de snelle veranderingsslag zelf moeten maken. Indien een PGO-organisatie in aanmerking wil komen voor subsidie dan zal ze aan twee belangrijke randvoorwaarden moeten voldoen:

1. Meerjarenplannen

De meerjarige subsidie wordt verstrekt op basis van zelf opgestelde meerjarenplannen. De meerjarenplannen hebben enerzijds betrekking op de eigen organisatie en anderzijds op samenwerking, krachtenbundeling en kennisdeling. Het gaat daarmee om een integrale visie van de PGO-organisatie over de wijze waarop zij denkt de zorgconsument (zowel in traditionele taken als in nieuwe eisen) het beste te bedienen.

In de beginperiode worden middelen beschikbaar gesteld waarmee de PGO-organisaties ondersteuning kunnen inkopen om de meerjarenplannen te ontwikkelen.

Deze ondersteuning kan zelfstandig en in gezamenlijkheid met andere PGO-organisaties (om PGO-brede thema's uit te werken) aangevraagd worden. Het is aan de PGO-organisaties zelf om te bepalen of ze deze ondersteuningsvraag neerleggen bij hun koepel(s).

De eerdere door VWS geformuleerde programma's (kwaliteit en transparantie; maatschappelijke participatie; versterking en ondersteuning; kennis- en informatie) en bovenstaande vijf eisen vormen de basis voor de input en beoordeling van de meerjarenplannen. In het toekennen van de subsidie zal géén onderscheid gemaakt worden in een basissubsidie en programmasubsidie: er wordt één integrale beoordeling gemaakt van de plannen en één integrale (structurele) subsidie versterkt. De beoordeling van deze plannen vindt – in het overgangsjaar 2008 – plaats door een onafhankelijke programmaraad die aan VWS adviseert over welke PGO-organisaties in aanmerking komen voor subsidie en de hoogte hiervan. Het fonds PGO wordt de subsidieverstrekker. PGO-organisaties die niet aan de regeling willen voldoen, kunnen gebruik maken van een afbouwregeling.

2 Keurmerk

Op termijn zullen PGO-organisaties aan een aantal minimum (kwaliteits)eisen moeten voldoen om voor subsidie in aanmerking te (blijven) komen. Deze eisen worden uitgedrukt in een keurmerk waarvoor de PGO-organisaties periodiek worden getoetst. Het beoordelingskader voor het keurmerk wordt geformuleerd door het PGO-veld. Dit keurmerk zal op termijn voorwaarde zijn voor structurele subsidiëring.

In 2008 zullen de fundamenten van het keurmerk ontwikkeld worden. Het keurmerk bevat zowel inhoudelijke als procesmatige aspecten. Enkele mogelijke criteria kunnen zijn:

- Strategie en toekomstbestendigheid,
- Professionalisering,
- Draagvlak achterban,
- Financiering.

Periodiek (jaarlijks) worden de PGO-organisaties langs de meetlat van het keurmerk gelegd. Een onafhankelijke toetsingscommissie, die per 1 januari 2009 wordt geïnstalleerd, zal verantwoordelijk zijn voor deze toetsing. Het Fonds PGO is hierin sterk vertegenwoordigd. Het keurmerk heeft een organisch karakter: over de jaren zal het keurmerk (in overleg met het PGO-veld) verder worden ontwikkeld en aangescherpt. Voor het ontwikkelen van het keurmerk en het ontwerpen van het continue toetsingsproces wordt begin 2008 een tijdelijke commissie ingesteld van circa 5 leden. Alle leden zijn gezaghebbend in het PGO-veld.

Compartimenten

De beschikbare middelen worden uiteindelijk verdeeld langs de lijn van een aantal (nog te formuleren) compartimenten. Deze compartimenten weerspiegelen de diversiteit aan PGO-organisaties en zorgconsumenten. Daarbij kan gedacht worden aan:

- Ouderenorganisaties,
- (Kleine) specialisten,
- Brede PG-organisaties.

Door compartimenten te introduceren, kan rekening worden gehouden met de huidige verschillende snelheden in het veld van PGO-organisaties. Daardoor blijft behouden wat goed is en wordt ondersteund wat nog ontwikkeling behoeft.

AEF adviseert om enkele PGO-brede thema's expliciet te beleggen bij een koepel en hiervoor middelen ter beschikking te stellen. De eerste gedachten gaan uit naar de volgende thema's:

- bevorderen van maatschappelijke participatie (bijvoorbeeld door CG-Raad en CSO),
- kennis- en informatiedeling (bijvoorbeeld door NPCF),
- functionaliteiten ter ondersteuning van de derde partijrol (bijvoorbeeld door aparte brainstormgroep ondersteunend aan de keurmerkcommissie),
- (fundamenteel) marktonderzoek naar segmentatie van zorgconsumenten (eventueel in aansluiting op het programma Kiezen in Zorg van ZonMw).

De nadruk van de nieuwe subsidiesystematiek ligt bij het versterken van de PGO-organisaties. De koepels kunnen daarin een belangrijke rol spelen. Het is aan de PGO-organisaties om hen daar wel of niet bij te betrekken.

De subsidie aan de koepels blijft gedurende de eerste jaren van de nieuwe subsidiesystematiek op het huidige niveau. Daarna wordt – in overleg met de PGO-organisaties - bezien of en op welke wijze de subsidie wordt gecontinueerd: gehandhaafd of afgebouwd. Tevens wordt bekeken of een bottom-up financiering vanuit de PGO-organisaties wenselijk is of eerder gedacht moet worden aan projectfinanciering.

Planning

Het jaar 2008 is een overgangsjaar ter voorbereiding op de implementatie per 1 januari 2009. De PGO-organisaties worden in de eerste twee kwartalen van 2008 (voor 1 juli a.s.) gevraagd om een meerjarenplan op te stellen. In de periode tot oktober 2008 beoordeelt de programmaraad de meerjarenplannen en geeft eventueel aandachts- en verbeterpunten aan. Uiteindelijk leidt de beoordeling van de programmaraad tot een advies aan VWS met daarin een rangorde van de plannen, suggesties voor verbeterpunten en een advies over de aangevraagde bedragen.

Indien de programmaraad beoordeelt dat het totale bedrag voor goedgekeurde plannen hoger is dan het beschikbare bedrag, dan kan VWS overwegen om extra middelen aan te vragen. VWS besluit of het advies van de programmaraad wordt overgenomen. Op basis van dit besluit kent het fonds PGO de meerjarige subsidies toe. Na afronding van de beoordeling van de meerjarenplannen – eind 2008 – wordt de programmaraad opgeheven.

Organisatie

VWS wijst een onafhankelijke procesorganisator aan. Deze procesorganisator stuurt een kleine procesorganisatie aan waarin enkele medewerkers van VWS en het Fonds PGO zijn gedetacheerd.

Voor het uitvoeren van de marsroute wordt begin 2008 een begeleidingsgroep ingesteld. In deze begeleidingsgroep zitten vertegenwoordigers van VWS, de directeuren van de drie koepels (NPCF, CG-Raad en CSO) en de directeur van het Fonds PGO. Deze begeleidingsgroep komt periodiek bij elkaar om de voortgang van de marsroute 2008 te bespreken.

De tijdelijke procesorganisatie zorgt ervoor dat per 1 januari 2009 de uitvoering van de subsidiesystematiek rimpelloos door het Fonds PGO kan worden overgenomen. Daarmee zal Fonds PGO het secretariaat en uitvoeringsinstantie van de toetsingscommissie zijn.